

జిమ్మలదాసరెతుల ఆర్థిక సాంఘిక వ్యవసాయిక భాగ్యోదయమునకు

సంపుటము ౨ } శనివారము ౩౧-౧౨-౩౨ నెల్లూరు } సంచిక ౧౭

ఇదియరా మాటనిలకడ?

ముదరా!

మొదటిది తాలూకాలోని ధాన్యపు రేట్లుగల 24 గ్రామాదుల రైతులము ఏకమై గత పదేళ్లనాడు ధాన్యపురేట్లు రొక్కరేట్లకు మార్చుమని మీమీద దావాచేస్తేమి అప్పట్లో మీకు మాకు జరిగిన రాశిలో తరము 1.కి 1 మాము పంతున తగ్గింపురేట్లతో తిరుగా ధాన్యపు రేట్లకు మమ్ముల ఒప్పిస్తేరి. నాడు మాకు యిష్టములేకున్నను మీరు జెట్టుబాధలు పడలేక అంగీకరించితిమి.

ఆక్రమకారము కొన్ని ఘనలీలు మా క్రము జరిగినది. తర్వాత 1333 ఘనలీను క్రి బంజరు ముజరా సందర్భమురాగా పైస రాశిగా తగ్గించబడిన రేట్లను తిరుగాకొంత హెచ్చించుకొన్నగాని ముజరా లివ్వమని యు, ఇతర నిర్బంధములు చేతుమనియు, కంచల నివ్వమనియు బాధించిరి. గత్యంతర

ములేక దేముదాయని యెదుస్తా ఒప్పు కొంటిమి.

మొదటి రాశిలో తగ్గించబడినరేట్లు రిట్టములోకూడా తగ్గించబడినను తిరుగా 1337 ఘనలీ మొదలు తిరుగా హెచ్చించి వసూలు ప్రారంభించిరి. ఈ హెచ్చించ బడిన ధాన్యము సుమారు సం॥ 1-కి 200 పుట్ల వంతున న్న 1337 ఘనలీ మొదలు ఇప్పటివరకు జరిగిన 6 ఘనలీలకు 1200 పుట్లుధాన్యము హెచ్చు యివ్వవలసివచ్చు ఏర్పడినది. ఈకరవు కాలములో, ధాన్య మునకు పూర్తిధరలు పడిపోయిన కాల ములో, పంటలు సరిగా పండని కాల ములో, ఇంతధాన్యమును హెచ్చించి అక్ర మముగా సాగుచున్నదిగదాయని చేయుట ఎంతటి నీచతమమో యోచించవలెను. మొదలు తగ్గించినామని రాశిగా ఒప్పు కొన్న నోటితోనే తిరుగా అక్రమంగా హెచ్చించినామని చెప్పట తమబోట్లకు తగ

నివని. అందరును అబద్ధము చెప్పక నిజము చెప్పుమని తాము మన్నాడు బోలింగు మీ టింగులో ప్రజలకు బోధిస్తే! ఇది తమకు వర్తించదుకాబోలు? ప్రజలకున్యాయ మార్గమును బోధించవలసిన తమరే యాలన్యాయములకు దిగిన సామాన్య మానవుల విషయము చెప్పవలసినదేమున్నది?

మమ్ముల నిట్టి బాధల పాశేయు చున్న తమరు ఇల్లాబోధకునిబువబడి ఓట్లు తెమ్మని మమ్ముల నడుగుటకు తమకెట్లు మనస్సు ఒప్పినదో ఈశ్వరునికే యెరుక.

ఇట్లైనను తమగు చెప్పినమాటలను జ్ఞప్తి పరచుకొని ఈపేదజనమునకు పైహెచ్చుతేసిన ఆక్రమ ధాన్యమును వెంటనే మాఫీకేసి వసూలు కేసిన మట్లకు మాకు ముజరా యిచ్చించి మాకడుపులు మాధృక మీ మాట దక్కించుకొందురని ప్రార్థన.

విశ్వానందరెను.

ధాన్యపురేట్లు గ్రామాదులరైతులు.

జమీందారీరైతు

శనివారము.

30-12-33

జమీందారుల భావిస్థితి

రైతుకులములో పీకాపురయవ కాపాగు మాచిర రివ్యూగా వ్రాసిన వ్యాసమునకు భావోత్కంఠము స్థలంత రమున కానవస్తును. యువరాజుగారి వ్యా సము జమీందారుల భావిస్థితి చిత్రించు చున్నది. విద్యాధికులను యేమొక రిక్త కో విక్ర యాభాషణాని జమీందారులం దను ఒకేవిధమున చిత్రించుచున్నాను. పూర్వపు నిరంకుశ పాలనను సాగవలెనను భావోన్మత్తులు యొకట పోచిగొట్టుచున్నట్లు జేరేదార్శ్యాగము. అధికారి యతులగు స్వదేశ సంపాదనకులకంటె జమీందారు ల నిరంకుశత మిన్నుముట్టుచున్నది. రయి తులను తమకుభాగభాగ్యముల నిచ్చుటకు నృణుకులదిన బానిసలుగా కాలిక్రింద త్రొక్కబడియున్నాడు. జమీందారులలో చాలామంది తగినవిద్యా, శిక్షణల కొరతదీ యుంటయే ఇంపుకు కారణము. వెంకట గిరి, పల్లామిడి జమీందారీలలో బిరుగు అన్యాయములు వెలువరించిన గుండెలు బుద్ధివంతులు. ముఖముగ్గోయ్యని గానక ప్రకటించుట హాస్య దృష్టిని నిరూపించును. యువరాజుగారి హితవు కూప స్థి మయూకములకు నెగటుగా నుంచుట సహజమే! యువరాజైనను జమీందారుల మేల్కొల్పు చున్నాడు. అధికారము లెట్లున్నను అస్థితినియినను దక్కించుకొన్ను ను చున్నాడు. లోకమునకు గనుపడు హాస్యాకారమును మార్చుకొని రయితులలో కలసి వెలసి యుండవలెను చున్నాడు. అంతేగాని రయితుస్థితి గతుల విమర్శించుటలేదు. నేటిదిక్కుమాలిన రయితును యీశికీ తెచ్చినందుకు తమజాతి నారి దాష్ట్యమునకు కన్నీటి బొట్టయినను వదలుటలేదు. భావికాలపు జమీందారు ను జూచి ఏమ జాలికొనున్నురే గాని తర తరములుగా పిచ్చిపిచ్చి చేసి ప్రాణమాత్రావశిష్టనిగదెసిన జమీందారుల దారుణమునకు బాలిక ముట్టలేదు. తమిదే నియమము వెం

కటగిరి కుమారరాజుగారికి గట్టుకుంటుంటే మోకాళ్ళుగట్టుములేదు. పీకాపుర జమీందారులగారి వ్యాసములో చిరు, వెంకట గిరి కుమారరాజుగారి జవాబులోనను, ఇ రెండు పాఠపులు మట్టియెచున్నారనియే ర్తి పోచుచుచున్నాడు. పీరియూవాలో ఈపాఠపులు పుట్టించుచున్నది, రవ్యా మొదలగు విదేయము కావడో మట్టుచక్కల కష్టములనుల కందుకొనవలసిన యంతరయము. తోడిదొంగలు కష్టములు ది చా రిం తు ట నీ వా కిం ద్ల ముం దరకు వచ్చుచున్నారను వదియే మీమూ చ్చువాడ. తమకువర్తిహాగ భాగ్యములనిచ్చు రయితు సురభిని కడుపుమాడ్చి అలావా రాయగాయని జిర్లకుటీరములలో యేడ్చి చుచు పెక చెప్పకొనుటకు సంయతము దిక్కులేకుండ చేసినప్పుడు హక్కునివసించు రయితు యీకుటీర వాసికన్నీరు తుడిచి “ఏమినాయనా నీకష్టముల”నిబి.దార్చి అతని కడుపులోని క్షుధను లోకమునకు ప్రకటించి నారనునదియే పీరికడుపుమంట లో కములన్నియు స్వాతంత్ర్య దీపములు వెలిగించు కొని యీశ్వరదర్శనము జేసుకొను చున్న యాదినములలో చుట్టుపక్కలవెలిగించుకొన్న దీపకళికల నట్టెత్తియెన చూడ జాలక నిర్భాధములపాలై కుములుచున్న యీజమీందారీ రయితుల కోదనములు నేడుగాకున్న లేపయినను లోకముకాంచ దా? తమతప్పును గుర్రెరుగ జాలకయితరులపైబడి యేడ్చుటలే? రయితుల సర్వకష్టముల పాల్గొని వారుచెప్పకొను గోడ్డునైనను విచారించ నుత్సహించని మాకుమార రాజుగారు ఇతిరులపయి నిండను మోపిన మోపుడును గాక, పీకా పురమువారు మోపుట మారేము సమంజసముకాదు. వెంకటగి కుమారరాజుగారి వాగ్ధిలో మధ్య వర్తిసంఘంద్వారా రయితులు, జమీందారులు తమతరకు నిర్వర్తించు కొనవచ్చునను చున్నాడు. వెంకటగిరి తరతుల తీర్పుకొనుటకు రయితులు వేలపర్యాయములు ప్రయత్నించినను రాజకీ సిద్ధపడక రాయబారముల కాలదన్నిన మాకుమారరాజుగారు యీవాగ్ధిలువాగ్ధిలు అట్టవీరినట్లు. తమిదే నియమము నద్దకు రానున్న రయితుల రాయబారము ను తోసిపుచ్చక తమ యింటిని ముందు చక్కబరచుకొందురని కోరుచున్నాము.

కుమారరాజుగారు, యేమి ఉపకారముచేసిరి?

కుమారరాజుగారు పిచ్చిపిచ్చి చేసిన కుమారరాజుగారు పిచ్చిపిచ్చి చేసిన వారమును జిల్లాబోర్డులకు వారు చేసిన గౌరవ అభ్యర్థమును గలిగించుచున్నది. జిల్లా బోర్డులను జిల్లాము, మున్ను, కాలిగిన కో వారితోప వ్యర్థమునుగను మేమొక కాచినను తోడ్కుడును!

మా జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు ప్రజావేషమును హాసిన యుదాసీనత జిల్లా బోర్డుల తర తరములవరకు మరచిబోదు. అభ్యర్థ చేసిన సమయమునందు జిల్లాబోర్డు లోను మనమెరుక్కుటకే తరుకలెని యే జిల్లాబోర్డు సమయమున వ్రాసిన కోర్కెలు కష్టించి తరముల చొరపాటు. జిల్లా బోర్డు మీటింగులకు సంయతము హాజరు గాక సభ్యత్వమును దానితోటి అభ్యర్థిపదవిని, గోల్పోవుటయే వీరి యుదాసీనతకు తార్కాణ.

ఇందుకు కారణముగడ్డు ఇతర జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటు వృద్ధయ పూర్వ కముగా ప్రజలపయిగల ప్రేమ యెట్లున్న ను నిరుగా ఓట్ల సంపాదనయి ప్రజల మూడరకు వెల్పినప్పుడు తాము ఉదాసీనత వహించినచో యేమి సమాధానమిత్తు మాయని భయముకదు. కావున తమ కాలమున ఏవయినను కొన్ని మంచి కార్యములు చేసి చూపెట్టి ప్రజల కడ తమ మానము దక్కించుకొందురు.

మాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగారు పుట్టు బోగియంటి లోకమాషణలకు వెరువక చేద వారల జీవనమును సరకుసేయక తమ నిరంకుశతనే ఆచంద్రితారార్కము చిరస్థాయి చేసుకొన ప్రయత్నించు జిమీందారుల తగకు సంబంధి కులు. తగిన విద్యాభివృద్ధియా మృగ్యము. సలహాదారులా లాచగొండి మీరాసి దారులగు ఉద్యోగులు. కాన లోక వృత్తము సమాత్రము గమనించ లేదు. యితేగాక తాము జమీందారు పుత్తులగుటచే తమమర్నాన నాకురే ఓట్లు సాంపాదనము చేతురు. కావున ప్రజల కడకరిగి సారాగనీతులు దిద్దవలసిన జాతకము పట్టుటలేదు. యేశాసనసభా యెన్నిలయినను వచ్చినచో అట్టతక్కి అ

జమీందారుల ముందుస్థితి.

విశాఖరేవు ముఠాగా గావగు 47 లక్. 25 యే. 25. రామారావుగారు మాదోర్ విద్యార్థి కులకు యిట్లు వాగ్దానముచేసినాడు:—

తేను భారతదేశములో కేవలము వాళికో న్నుభవించి పంపు చేయవలె నున్నచో నది జమీందారుల లక్షణములు. జమీందారులకు కొంతకాలములోనే తేనువలె నున్న పదవము కష్టపాతీతమయి యున్నది. విశాఖ నగర జమీందారు డెవ్వరయినను తన భావిదశకు సూక్ష్మ పర్యాలోచనము గావించు కొన్నచో భీతావస్థాను పొడవయి తప్ప తేనుమియు గానివించుట లేదు. కాని తేను భూస్వామిలని పిలువబడుచున్న యీ జమీందారులలో కొందరి సూక్ష్మ యాలోచించు కొనువాక తక్కువ వారినందును ముఖ్యము పద్ధతిలో చాలావించు వారంతకంటె తక్కువ. ఒకచో నెట్టివారు కొందరున్నను, వారిమాట ఆశ్రిత్యాలసులయిన యధిక సంఖ్యలలో చాలి తక్కువైతేను. జమీందారు లిక్తకు జాగ్రత్తగిరి: రానున్న మహాపదవ దప్పించు కొనుటకు మాటుగ వీరేశములో జమీందారుల యూయ పేరులు లేకుండ జేయబోవుచున్న ప్రధాన సమస్యలను లేక్కనెయ్యక నిర్దించు చున్నాడు. జమీందారుల యాయోధ్యక్షులకంటె నివేతకమయిన వివాద కరమయిన కృత్యము వేటొక్కటి లేదు. ఈ యజ్ఞానమునకు, ఈ తృణీకరణమునకునువారు తగిన ఫల మనుభవించ వలసి యున్నది. ఇప్పటికైనను జమీందారులు మేల్కొంది, చచ్చిన వాని కెంద్రికి వచ్చినారే కట్టుచునినట్లు కొంతయైనను జాగ్రత్త పడవలసి యున్నది. జమీందారుల కోలాలు గలిగివని. వారిపతనము తప్పదు. పతనము వచ్చుగాక, జమీందారులు దానిని సర్వవిధముల నిరోధింపకుండ లొంగిపోకుండును గాక!

పూర్వపు కోలాలు గలిగివని. ప్రభువుల యాదాశ్రయము, రయితుల భక్తియు నిష్ఠా డ్ధ భూస్వామి లయినది. ఏక రాజకము, వాని నిరంకు శక్తియును వెనుకటి సంగతులు. తేను ప్రజాస్వామియు సర్వార్థి కాయమయిన యాదర్శనమయి వది. ప్రభుసేవకు లక్ష్యములే యవసోగ్య సాత్రియ లగుచున్నవి. స్వాతంత్ర్యము, సమానత్వము సోదర్యమునను ముచ్చెల్లవలె ఆగ్రహణ గోచరము లగుచున్నది. మహాశక్తి చుంతములైన ప్రభుత్వములు సూచా ప్రజా స్వామికములుగా మారబోయినవి. ఏక రాజకము లింకను విడువకున్నయిండ్లందఱు. జపాను దేశములలో గూడనిజవమైనయే కరాజకము లేదు. ఆదేశములలో ప్రజాస్వామిక కుల్యమైన యేకరాజకములు సాగుచున్నవి. ఫ్రాన్సులోని బోగ్గును రాజ్యములనుమించిరి. అస్ట్రీయా యందలి హాఫ్సులర్ల సమాఖ్యలు పోయిరి. రష్యా మహాసామ్రాట్లు ప్రపంచ విస్మృతుడైనాడు. లోకమును గలది య పప్తికించిన జగ్గునీ కయిజయ చ

క్రిస్తీ, చేతగానివాడై యొకమూల గూర్చున్నాడు. స్వయము రాజా ప్రచార మనుభవించుచున్నాడు. ప్రపంచములో రాజీయ భావ పరిణామచంతయు స్వారంధ్రమును, రాజధికారమును లక్షించుచున్నది. ప్రాక్రితకము లందైన తేను, ప్రాక్రిత్య దేశములందైన కేమి ప్రజా స్వామి కావగ్యము లే ప్రజాదళమునకు తాత్త్రియ లగుచున్నవి. ప్రపంచ పరిస్థితులట్లుండగా భారతదేశములో జమీందారులకు కష్టకాలమనెచ్చి పడవకుటలో వాళ్ళొక్కరులేదు. అంత లంగలు మహాప్రభువులే పడవోయివచ్చుడి దిన్న జమీందారుల పీఠి యెట్లుండునో తేలికగానే యూహించుకోవలెచ్చును. నిజమునకు రష్యాకంటి పరిభ్రాష్ట ప్రజాస్వామికములో జమీందారులకు గొరవామైన స్థానములేదు. మజీరమ్య భారతదేశ మునకు హంసాయు లేక మేగరా! రష్యావారు భారతదేశమున సమిష్టి వారమును లగ్నీకే పెట్టి నిశ్చయించుకొన్నచో వారల్లేచేయుదురు.

భారతదేశములో సమిష్టివాదము గాని, బాల్టివిజము గాని ప్రబలివచో జమీందారులును, పరికంఠి బలవంతులైన సంస్థానాధి పతులును దుడిచి వేయబడుదురు. అప్పుడు వారి నేదియును కష్టించ జాలరు. కాని యిది యెప్పుడో రానున్న మహా ప్రళయము.

సమిష్టివాదము రాకపోయినను జమీందారుల పతనముతప్పదు. ప్రజలకు జమీందారుల లన్నచో నిష్ఠములేదు. జమీందారుల సొంతరయి కులే వారిని విషమువలె నాచుచున్నాడు. ముందు ముందు భారత కానన సభల యందు గాని, రాష్ట్రీయ కానన సభలయందుగాని, రయితులును, ప్రజాప్రతినిధులును సభిక సంఖ్యలయి యుండురు. పెత్తన మంతయు వారికే యగును. స్వతంత్రమైన కానన సభలో మెజారిటీ వారు వారి యిష్టము వచ్చివట్లు చేయగలరు. స్వపరిపాలనము నగల దేశములో, రాజకీయ రక్షణలని పిలువబడునది వట్టి నిష్ఫలములై యుండును. ఏ సంఖ్యమునైనను ప్రజల సద్భావమే తగిన రక్షణ మగును. కాని య రద్దన్నవశమున ప్రజలు సద్భావమును బడయకుటకు మన జమీందారుల కట్టి యవకాశమును లేదు.

కానన సభలోని ప్రజా ప్రతినిధులు, జమీందారులను ప్రజలకును, రయితులకును, విరోధులుగా బరిగణించురు. కాని జమీందారులు నిజముగా ప్రజలకు విరోధులు గావక్కరలేదు. జమీందారులు, రయితులు వొక వస్తువుయొక్క స్వయాప ద్వయమే. పిక్క పెంకినను బుట్టిన పువ్వుల జంటయే. వారు పరస్పరాభ్యుదయము కొఱకు గట్టింపు సహచరులు కావలయును. కాని యిది చాల మేలెంచు నూనా. ఇది యుండవలసిన పద్ధతిగాని యిష్టమున్న పద్ధతికాదు. ఇప్పుడు జమీందారుల పార్టీ రయితులపార్టీ యను రెండు పార్టీలున్నవి.

జమీందారులు రయితులపై పశుమానము కలిపించుచున్నాడు. రయితులకు జమీందారులపై విశ్వాసములేకున్నది. ఈ పరస్పర విశ్వాసము కుదరకు సర్వ వాళికోరమగును. ఇట్టి పార్టీలు లేనిచోట నూతన స్వాధీనము కొంతరు కుట్రలుచేసి పొలుపులు పుట్టించుచున్నాడు. ఈ విధముగా జమీందారులు ప్రజల విశ్వాసమును గోల్పోయిరి. ఇందు గొంతవలకు రయితులే కాకబ్రలెనను, కొంతవల కిపెక్కికులకు జమీందారులు గూడ గారకులే యగుదురు. కాని యీ వాళ్ళకు యంతయు నెట్లువ భాగము పరిస్వరకును పొలుపులు పెట్టుచున్న మధ్యస్థులకు కెండవలసియుండును. ఇంతకును దీని కెవ్వరు భాగ్యులైనను వచ్చిన యాపద మాత్రము చాల విపరీతమైనది. రయితుల ప్రతినిధు లేవ్వకును సభిక సంఖ్యాకులై యుండురు. గావున, వారు తన విరోధులైన జమీందారులపై సర్వవిధముల కనీవీర్పు కొని వాళికోరము చేయజూచెదరు. జమీందారుల కవకారములైన కాననములు చేయబడును. జమీందారులకు పెద్ద పెద్ద పన్నులు వేసి కొత్తగా జమీకి వచ్చిన వారెల్లరును వారసత్వపు పన్నులు గట్టనలయు నని విధించెదరు. ఈనాడు సర్వదేశములందును, భూమియంతయు ప్రభుత్వాధీనము కావలయు ననుట ప్రప్యతాదర్శమగు చుండుట నలన జమీందారుల జమీలను స్వాధీన పదమకొందురు. జమీందారుల రాజ్యాచారములు వీడలకు నివాసయోగ్యములు కావలస బడును. వారియాద్రే, విరుదములలో దగ్గల పన్నులే నూడచెరికి దరిమిలు గావేసి వడల గొట్టెదరు. అప్పుడు రయితు లేల్లరును “వీరికి తగినకాస్తి జరిగివదిలే, మనల నెల్లరిని సర్వవిధముల జేధించు కొనితిన్నా” రని సంతోషించురు. అప్పుడు జమీందారులు, “కావచ్చును. కాని నూకీట్టి యవచారము జరుగవచ్చునోయని నిలపింతురు.

అప్పుడు రయితును పెచ్చు కొనవలయునో జమీందారుని జూచి చాలి వూడవలయునో, ఏ వాడొస్తమైన విషయము, అది విమర్శకుల యభిమతిని బట్టియుండను. కాని జమీందారుల భవిష్యత్తుమాత్రీ మాపత్సంకులమై యున్నది. ఇంద వ్యక్తికైన సంక్షేమాన్నచో వారొక్కసారి వెనుకరిగి సింహావలోకము చేసికొనవలగును. చరిత్రపునరావృత్తి కొందును. రయితులకును, హమాన్య ప్రజలకును దేశమునై సర్వాధికారములును లభించి వప్పుడు కోపాదిగ్ధులైన వారి చేతులలో జమీందారుల, భూస్వాముల గతి యెట్లునో తెలిసికొనుటకు ప్రోచివిష్టరమే నిదర్శనము. వారచేరలను గాదనుటకు గాని, వారి సరమాయించరముకు గాని యువ్వరు!

అంత కంటె నిటీవల జరిగిన రష్యాను విప్లవమును గమనించినచో జమీందారులకు రానున్న మహాపదను జక్కగా తెలియవగును. రష్యాలో రాజకుటుంబము వారెల్లరును పాత్ర్యచేయబడిరి. రాజకుటుంబులెరికిని గలసర్వస్వము స్వాధీనము చేసికొ

వి. వాసుదేవునియందు గాఢాభిమతి వుండే
 కనులకు వాడేపోయిన కవియని. తేనువారు వి
 శేషములలో వానా నీచ కృత్యములను గావించి
 పాపాపాపికోస కలసి వచ్చుచున్నది. రహస్య జ
 మించారులు కొందరు పాపము మున్నగు పాపము
 లలో మోటునును కోలుచున్నారు. వారిలో
 వరికొందరు మువ్వపు టోడలలో దిన్నయుక్కో
 నులుగా పని చేయుచున్నారు. వారికుటుంబము
 లు విశేషములలో దిక్కులేక యిల్లముచున్నా
 ను. ఇట్టి పిచ్చిలకు వారు తగిలుచున్నారో, నేనో
 మోదేయమనితి. కాని యీ యధాపాదములచేత
 దేవ్యవిప్లవము యొక్క కార్యకారణ భారములను
 జక్కగా బరికిలించుకొని, జమించారులు తిరుగు
 రావచ్చు యాపత్తు వ్యూహమును పరిగా గ్రహించు
 కొనగలను. మన భారత దేశపు మహారాజులు
 గాని, జమించారులు గాని, లండనులో వందలము
 యుకో, ఈ యెంతోటలు పంపిన చెప్పులు తుడు
 ముచుకోకొండేపము పేరుచుండ, వారి భార్య ది
 వ్యుల కంటపాలలో బుర్రేయములను దృక్వముగో
 క్కసారి మిథానవా దీనుల ప్యురించు కొనుదు! ఇ
 ది విహారకమైన దృక్వము. కానియొప్పుటికో యిది
 నిరక్షుగ జరుగుచున్నది.

అంతయు సంకల్పిత మైన బూర్తి గాగడవలే
 దు, క్షయము చేయు సంజెమి జరిగినచో మనముమా
 దకే చూచితిమి. అక్కడి జమించారుల దిగుడుల
 న్నియు నూడే చెలుక బడినది, వారిధనమును స్వదే
 క బ్యాంకుల నుండి తీసి, విశేష బ్యాంకులలో వేరి
 కొనుట కమర్చి నీయ లేదు. దేశద్రోహులని యను
 మాన మున్నవారి యాప్తులన్నియు స్వాధీనము చేసు
 కొన బడినవి. ఇంగ్లాండు కంటి కన్నర్యటిచే దేశ
 ములలో నూడే అంగ్లాండు జమించారులపై పెద్ద పె
 డ్ద చెన్నులను విధించి, వారిని నూడే పామాశ్శువు ర
 యుకుల పీఠికి తీసికొని వచ్చుచున్నారు. వారవర్ష
 పు బమ్మలు మున్నగు వారి భారము వలన జమిం
 చారు బాప్తులను, కృపాములను అమ్ముకొన వలసి వ
 చుచున్నది. వారుభార్యపు దర్శనంతయు నిల చె
 ట్టు కొన లేక దివానా తీయదగిన స్థితిలో బడి పో
 యివారు. ఇదియంతయు జమించారులపై ప్రజల
 టిగల యసహ్య భారము వలననే పుట్టినది. కావున
 ప్రజలవ చరిత్రను సామాన్యముగ వైన తెలిసికొన్న
 విశేష కంకుడైన జమించారు దెవ్వనను తమ వారి
 కి మంచి కోటలు ముందు రానున్న పని విశ్వసించుకు
 తూర్పుకై మెసరించి జమించారుల ధనము, భూ
 ములు, భవనములు పన్నియు స్వాధీనము చేసికొని ప
 చును. ఇకవాని విడ్డలను, కుటుంబమును పోగొడు
 లలో కడలి పెట్టినచో ఈశ్వరుడు స్తుత్యార్హుడే యి
 గును. ఇది వట్టియోహానా వలన జనించిన భయముగా
 దు. ఇదికేవలము భయవ్యక్తుల సంభవించ వలె గా
 న్ని యధార్థ విషయములను బట్టినిర్ణయించ బడిన వి
 షయము.

ఇక "జమించారు లేమి చేయవలయు"నను
 ప్రశ్నను బరిశీలించు. జమించారులకు బూర్వ
 పు పీఠి చూసినది గ్రహించవలను. ఇక గర్వము

జమించారుల కింకారములేదు. మన దృష్టిలో వచ్చు గ
 ర్వము దిండుకుట ముందు. జమించారులు తమంత
 టి కామే దివ్యమును జమించవలయును. నిరంత
 రమును గర్వించుచున్న ప్రజలలో ముఖ్యము లేక
 దినుండి దిగి వచ్చిన వారినే దూరముగా నుంచు
 టకు వలెను. తయితులలోదను, ప్రజలలోద
 ను గలవి కట్టుగానుండి, వారి కష్ట కుభములలో
 బాల్సావలయును. తయితులు వట్టి మోటువానివి
 గొనగి నందుకలన బ్రహ్మచారిజములేదు. నిలమునకు
 జమించారు తెల్లమును మహాబాగవతులలో నిర్వచు
 ముగ కాదు. వాగవీరత యన వాక్య వయభవము
 గాని బావ్య వేదభాషా ప్రపత్తి కావేదము. జ
 మించారులలో బలపురి తీసి మోడలేదు. ఇట్టి
 యార్య వైభవము వీరలయందును భవకులకు
 యందును బాక్కటే విభవము ముందును. అది
 యును గాక బ్రహ్మకటయే భర మయ్యవచ్చును వా
 నిరీకర మాట యొక్కదమండి వచ్చును. జమిం
 చారులు తయితుల కష్టకుభములలో బాల్సాని,
 తాము నూడే వారితోబాటు వారమే యవి తలం
 ప వలయును. జమించారులే ప్రజలకు సహజ
 నాయకులు కావలయును. వారు లభాయట్టి, బా
 ల్సాయిల ననుకరించ వలయును. అప్పటిని ర
 యుకులకు జమించారులవలె విశ్వాస పేర్చులు
 జనించు ననుట సంశయము. ప్రజలలో పిరపలు
 ద్వంద్వభార మంతగా నాటుకొని పోయినది. ఇట్టి
 వానికే బుద్ధిహీనులును కూర్మముల నమున కొందరు
 జమించారులు తగిలుచుండ వచ్చును. కాని ను
 త్పురుషులు దయా వ్యాపయలు పయవ వాయగా
 ద తామెలుగని తిప్పలకు భయనమధిపించ వలసి
 వచ్చును. ఎట్లయినను జమించారు లనేక విధ
 ములద్రోగుల దృవయములను స్వాధీనము చేసికొనుట
 కు బ్రయత్నించ వలెను. కొందరు ప్రజలయందును
 వారిని ద్రోమింతు రమును కవకాక యున్నది. కాని
 వారు స్వాధీనము కొలకు ప్రజల మనస్సులను స్వా
 ధీనము చేసికొనుటకు బ్రయత్నించనూడదు. ఇందు
 ద్రోహముగ్గి తూదదు! వారి ప్రభాప్రేమ నిష్కా
 ల్యమైన నిర్భాగ్యుల మయినది కావలయును. కా
 ని దగిన బహుమానము వచ్చినచో గృహముడమి
 తలంప వచ్చును. లేదా యిది వారి తిప్పకారు.
 అప్పుడును వాచేత నయినంత సత్కార్యములు చే
 సినది గదా యిది సంత్పిష్ట సంకరమవును.

ఈ కోటలలో స్వాతంత్ర్యోద్యమము బ
 ల్యంబించు చున్నది. వేలకొలది జనులు లాటిచెట్ట
 ల వలన గాయములను తెక్కనేయ జయశ్శిలలో
 ముక్కి పోవుచున్నారు. దేశభక్తుల బాతీయ సం
 గ్రామములలో వారి ధనమును, ప్రాపర్తిని, ఆయత
 ని, ఇండ్లను, పోగొడుములను దేశమకొరకయి నను
 ర్పించు చున్నారు. ఎవరో కొందరు తిప్ప, తి
 క్కిన జమించారు తెల్లనును బాతీయద్యమాభివృ
 త్తిమే చేసిరి? వారు కేవలము దయవలన నయినను
 నాక్క పయగువలన యిచ్చిరాకే, లేక దేశము
 లో నింత దుఃఖము ప్రపత్తి ముండగా సాను
 భూతితో నొక్కకన్నటి బాట్టె యివా నిడినింకే
 ఆమాట తలపగుడను. జమించారు తిరుగుమును
 పెద్ద పంకటాకృతిలో బడి వారని యొప్పుకొనక ని
 ప్పము. ఈ స్వాతంత్ర్యోద్యమమునకు సహాయము
 చేయవలయునా, లేదా యను నదిమే ప్రశ్న.
 స్వాధీనము! పిరికితనము, దేశభక్తిని, దైవ్యము
 ను లాపటండ చేయుచున్నది. జమించారులు
 ప్రజలకు సహజనాయకు లగుటకు బనులు వారితగ్గ

వుచివారు. స్వాతంత్ర్యోద్యమంలోక బనించిన వారీయ
 ప్రజాధము నడగ ద్రోహుటకు బ్రయత్నించు
 చున్న మహాకైలో జమించారులు నూడే ఏకమై
 వారు. మనక శ్రాంతివిప్లవములో జమించారు
 యొందరిో యెప్పుడు మన జమించారులు నూడే
 పట్టెమున్నాను. ఇట్టి పీఠిలోనే యింకను నుండి
 నవో రాబిల్లలేముల ననుభవించి వీరవలయును.
 కాని కుర జమించారు తిరగాండు జమించారు
 ల వర్తత వలంబించుట శ్రేయస్కరము. తిగిటి
 మునిగించారులు ప్రజలకు నాయకత్వము వహిం
 చి, వారికొక్కట వ్యాపించి పెట్టిరి. మరెవరు
 వును, ప్రభువులును నూడే ప్రజల పాక్కులై
 పోరాడి బానరాచా చేత నూర్చి కార్తామోన వం
 తకము చేయించిరి. తర్వాత 1888 సంవత్సరము
 నందలి విప్లవము నందు నూడే ప్రభువులు వాయ
 కత్వమును వహించిరి. ఈవరకు సోమయ్య ప్రభువే
 రిఫారమిస్ట్ లిల్లును వ్యాపిను. ఈ విధముగా వా
 ని కొంత కొంత స్వాధీనములో వైసను ప్రభావీవ
 కావించిరావ్యాపియును వైసను వారి యభిమానము
 ను సంపాదించ గల్గిరి. కాని మన జమించారులకు
 దేశమును పేరించుట కట్టిదగ్గము లేదు. అదియు
 ను గాక ప్రజల ప్రవృత్తులను నడిగా నెరింగి వారిని
 పేరించుటకు మన జమించారులు పరిదేయిలను
 కాచి నేర్చుకొన నక్కరలేదు. మన వాస్తవముల
 ను, పోచిన పురాణాదికములను జాచినచో నీ
 సంకతి విదితమగును. మన పూర్వకులు ప్రజల కోరి
 కు పోగొడుములను నహిత మప్పించిరి. కాకోత్తముడై
 క రాజుదయ్యిరికట ప్రభావీవయే ప్రభావమునను
 ము ప్రజల పీఠికి కొలకు వీరాయచంద్రమూర్తి
 నీచాచిని వహనమునను బంపుటకు నూడే వెనుది
 నులేదు. భార్య పరిత్యాగము దొడమే కావచ్చు
 ను గాని, యాయన ప్రభా నీచాచియును మోగియు
 లోకోద్ధరమైంది. అట్టి భరతసతి కొవలే మహారా
 జా నూడే ప్రజలను మొగలుల దౌష్ట్యము నుండి
 తప్పించుకొనుటకు రాత్రీయవస్థును నిర్భావీర
 ములు లేక పోరాడలేదా? కావున ప్రజలు ద్వేషిం
 పకుండ చేసికొనుట జమించారుల పని. తిగిటిను
 రాజుల యెడ జాచిన భక్తియంతయు వృధాయన
 ని. ప్రభావ నంద్రసాంఘిక పురుషును గుటించి
 యిచ్చిన తిప్పలో జమించారులకు కావన సుధిం
 లో పరిష్కార పోగొనిదగ్గ ముసంగకుండులు వలననే
 సుధిగి బయటబడి పోయినది. ప్రస్తుత కావము
 లన్నియు నూడే జమించారులకు విరుద్ధములుగానే
 యున్నవి. ఈవిధముగా జమించారులకు ప్రజల
 ప్రేమగాని, ప్రభువుల యభిమానముగాని లేకున్నది.
 కావున విక వైసను జమించారులు తిప్పలను
 దిప్పకొన లేగిన సమయము వచ్చినది వారు స్వాధీ
 నముల పన్నిటిని బరిత్యజించి యంతరాత్మ చెప్పిపట్టు
 ఆశావన వినున్న తెల్లజిని పవ్యశ్శయ్యుల లభించు
 వా యతిర్వాగి చెప్పిపట్టు ప్రకటింపవలయును.
 జమించారులు తమ కష్ట కుభము లన్నియు ప్రజల
 తోడిచేయని ప్రసించి భవ్యవర్ణములైన ప్రవృత్తుల
 న్నిటియందువారికి సహాయము చేయవలయును. ప్రజ
 లమఖమే తమకుభము, వారి దుఃఖమే మన
 దుఃఖముగా ప్రవృత్త వలవలయును. జమించారులు
 ను, ప్రజలును నూడే దేవోన్ముఖులు గాలయి
 ము. పూర్వాపచారముల పన్నిటిని క్షమించి పిన్న
 రించుటయే వారి లక్షము కావలయును. జమిం
 చారు తిట్టి భవత్పర ప్రభావము వలననే ముఖ తీవ
 నము జరుగ గలను గాని, జమించారు దర్శనవలన
 గదు.

మానుకులగు నామాన్యప్రకారము కరిగి
యే తుంగభద్రకాలతో పాటుచున్నవా
లు. ఇట్టి మాన్యముననే యులవకు గ
డిచినది.

కానీ సభాదేవులకు యెట్లు లక్ష
ణములు గలవారగునో గడచినది. అంత
పాపులయందు దిక్పిదారుల గుండా మాను
ట కడకాతముటచే యెట్లుగదము చాగి
పోయినది.

కానినను కొంత చట్టప్రకారము
దిక్పిదారులు మూలమైనది. కావున యె
ట్టివాడను ముఖద్వారమునుడనే పోవల
సినవచ్చినది. దీనిగుండా పోవునపుడు ప
శ్చకునికి, గోళి, సూత్రములు చెప్పవల
సిన అవసర మేర్పడినది. యందులో స్వా
రవకులగు జమీందారులు చిక్కుపడి సి
గ్గుతో నెలవంచు కొనుచున్నారు. వీరు
నేటి మద్యాహ్నమువరకు కేసినది రయితు
ను సర్వ నిర్బంధముల పాలుకేసి, సర్వసం
పదల నవహరించి కల్యా వశిష్టునిగ జేయు
టయే. యీ కారణముచే తనే నేడు
రయితుల పక్షమున తాము పెత్త
నము కేతుమని వాఱుమందర మొగమె
త్తి చెప్పలేక, లజ్జతులయి పోవుచున్నారు.

ఈకారణము చేతనే నేడు కుమా
రరాజుగారు జల్లాబాదు పెత్తనదారుగా
వచ్చుటకు స్తానము దొరకలేదు. నిన్న
టి మధ్యాహ్నము వరకు వెంకట
గిరిచుట్టు ప్రక్కల పల్లెల రయితులను సా
గుచున్నది గదాయని తీవ్రనిర్బంధముల
పాలుకేసి, రయితు పశుధనమును సర్వ
భాధలకు లోనుకేసి శాశ్వతముగా రయి
తుల పానుభూతిని గోల్పోవుటచే వెంకట
గిరి సర్కిలునందు నిలుచుటకు ఆస్కార
ము లభింపదాయను.

వెంకటగిరి తూర్పున మూడుమైళ్ళ
లోగల శిద్ధాగుంట సర్కిలులో నిలుచు
టకు కొన్నిచిక్కులు యెదుర్కొన్నవి.
శిద్ధాగుంట, నిడిగల్లు మొదలగు 24 గ్రా
మాలు ధాన్యపు రేట్లుగలిగి ఆధ్వా
న్నపు పరిపాలనా చక్రము
క్రిందపడి పూర్తిగా నలిగిపోయి గత్యం
తరములేక, చెప్పుకొంటే దిక్కుమొక్కు
భవించు డొడలేక, ధాన్యపురేట్లను
కొక్క రేటుకు మార్పించుకొనుటకు కొ
ద్దులో చావాలనేసిరి. కొన్ని కారణంత

రములచేతను, అలవంచడను జమీందా
రుతో పోరలేకను, మధ్యవర్తులు చెప్పి
నప్రకారము పూర్వపు రేటులో కొంత
తగ్గించి ధాన్యమిచ్చెడివటకు తయారు
చేసికొనిరి. అప్పుడో రయితులకు ధా
నాధాన్యమునకు వెళ్లుపెట్టడమని అనా
లునియములు అనెదాల్చి నోలరాడిచిరి.
ఇంతలో 24 గ్రామాలు వారిని విడిచి
సి రయితులలో చీలికలు గల్గించిరి.

తర్వాత రేటు మూడు ఫసలీలు
గడచినది. 1838 ఫసలి యెదురుపడ నుక్కి
పోయినది. రైతులు ముదరాకొనకు దేనిడి
నాశ్రయించిరి. ఆప్పుడు మారదప్పిలేని
యీ జమీందారు నిడ్డలు ఉరైతులతో,
పూర్వము కొద్దు రాజీలో తగ్గించుకొన్న
ధాన్యము తిరుగా హెచ్చించుకొన్న గానిము
జరాలిన్వయము, కంచెలలోకి పశువుల
పోనిన్వయము, నిప్పుధింపసాగిరి. వారిష్ట
ప్రకారము లొంగువరకు పశువుల కంచె
లకు పోనిన్వయక బండెలదొడ్లకెట్టిరి. రైతులు
వందలాది బండెలకెట్లించిరి. సర్వనిర్బంధ
ములను భరించి గత్యంతరములేక దేముడా
యని యేడ్చుచువారు కోరిన ప్రకారము
అంగీకరించి వ్రాసుకొన్న అగ్రిమెంట్లలో
సంతకములకెట్టిరి.

నాడు ఒక్కనిడిగల్లు గ్రామము
మాత్రము మూడు వందలవరకు కంచె
సిపాయి బత్తాల చెల్లించి కుమారరాజు
గారి వద్దకు వెళ్లి “మహానుభావా! మీరు
కోరిన ప్రకారము తిరుగా ధాన్యపురేట్లు
హెచ్చించుటకు వప్పుకొన్నాము. తమరు
నిర్ణయించిన కంచెకాపుదాకీ బత్తాలు
గట్టుకొన్నాము. మమ్ముల ఆవిధేయుల
దీప్తులోనుండి తొలగింపవైన తొలగింపండి
అని నిడిగల్లు కాపులు 90 మంది మోటా
రుకడ్డముగా రోడ్డులో పడగా వారివంక
కన్నె తియ్యెను జాడక మోటారును
ప్రక్కగా తిప్పించుకొనిపోయిరి. ఆపిరా
లోనే తిరుగా తాను జల్లాబాదుకు నిలుచు
టచే తనరైతే, గతపన్నెండు యేడ్లు
సర్వనిర్బంధవలచే ఆశోకవనమునశీతభోలె
గత్యంతరము గానక కాలమున తమరు
జూచుచు ధైర్యముతో నిలచియున్న రైతే,
ఒకప్పుడు జమీందారు సర్వచాన్యము
లకు నిలయమగు వెంకటగిరిలో తిండి
దొరకకుండగను, ఎట్టేటువారు తనమీద

చట్టిన క్రిమిలు తేనులలో తనయము
వాదామటకు వచ్చిర వెల్లూరు పోలీసు
లుడి సైతము కట్టుకు డి తేజును లొంగివి
రైతే, ఎట్టేటువారు హెచ్చించిన కంచెపు
ష్టరి కట్ట లేక గ్రామస్తులేక మెవప్పుడు 72
మ.డి గ్రామస్తులను చీలదీసి ఆశ్రమ
అన్యాయదావాల కెట్టి యేకాకని తన
వప్పుడు న్యాయము, ధన్యము, అను శా
డు పట్టెల నేమమ్మ కొర అమ్మ తేనులలో
నుటనామొడి చుట్టు పక్క గ్రామాదు
ల ప్రజల నానుభూతిని సంపాదించుకొన్న
అస్తవరము వాస్తవ్యమ పుత్రేటి నారా
యణరెడ్డియను రయితే పోటీకి నిలబడెను.
ఆపిరాలో రయితులకు తాము కేసిన
చెడుపులు, పుత్రేటి నారాయణరెడ్డిగారికి
ప్రచారకులుబోలె యువకరించెను, రయి
తుల ముఖముజూచి ఓట్లుచుగుటకు కుమా
రరాజుగారికి మొగముచెల్లలేదు. అధి
కార్ల మూలకమున ఆప్రోలపు కథవిని
యున్నవాడగుటచే లాభములేదని తీర్మా
నించు కొనెను.

దర్శి రయితులుగూడ వీరి త్యాగ
శీలనమును గుర్తెరుగని వారుకాదు.

కాబట్టి కుమారరాజుగారు తమ
అధికారుల దౌష్ట్యములనమ్మి యీదర్శి స
ర్కిలులో నిలుచుట కేవల మనుచితమని
సాహసించి చెప్పుకలేప్పదు. కట్టుముట్టగొ
చ్చులేనుకొన్న తమసంకుచిత రాజనీతికి
చింతిలుచు తమస్వస్థలపు రయితులనే చెం
గదోలు కొనక రాజీకి శిద్ధముగనున్నవారిక
నీసిపు కోర్కెల మన్నించి యింటిలోపారు
పు లేకుండా కేసుకొందురనియు, దర్శిస
ర్కిలులో మేము ఓడగొట్టినామన్న అప
కీర్తికంటె తామె ఉపనంపానించు కొన్నా
రన్న కీర్తికొద్దియైతే తావిత్తురనియు కో
రుచున్నాను.

ఇవి నాయొక్కడి కోర్కెలుగావు.
అందరిభావాలను కోడికరించి హాసినసా
హసమునకు మన్నించ వాల్సివులు.

చిత్తగించకతన.
“దర్శిరైతు”

